

A magyar történelem kezdetei



A magyarság története a kezdetektől a honfoglalásig

Készítette: Nagy Lajos
2012. Nyár

Tartalomjegyzék

41.Népek átutazóban (track 1).....	3
42./A) A vándorlás kezdete: Mit mesélnek a magyarok eredetéről a mondák? (track 2)	6
B) A magyar nyelv (track 3).....	8
C) Őshazák I-II. : Uráli és finnugor őshazák (track 4)	10
D) Őshazák III. :Az ugor őshaza (track 5).....	12
43./A) „Úgy gondolták állatok legeltetésére igen alkalmas”-A magyar népnév (track 6).....	13
B) Nomád gazdálkodás és életmód (track 7).....	14
C) A közösség élete (track 8).....	17
D) Őshazák IV-V. :A magyar őshaza és Magna Hungária (track 9).....	19
44./A) Őshazák VI. : Levédia (track 10).....	21
B) Őshazák VII. : Etelköz (track 11).....	24
45./A) A honfoglalás -A honfoglalás előzményei (track 12).....	27
B) A honfoglalást közvetlenül megelőző események (track 13).....	29
C) A honfoglalás folyamata (track 14).....	33
D) Milyenek lehettek a honfoglaló magyarok? (track 15).....	37
A magyar történelem kezdetei-Szövegek.....	40
Népek átutazóban (track 1).....	41
A vándorlás kezdete: Mit mesélnek a magyarok eredetéről a mondák? (track 2).....	42
A magyar nyelv (track 3).....	43
Őshazák I-II. : Uráli és finnugor őshazák (track 4).....	44
Őshazák III. :Az ugor őshaza (track 5).....	45
„Úgy gondolták állatok legeltetésére igen alkalmas”-A magyar népnév (track 6).....	46
Nomád gazdálkodás és életmód (track 7).....	47
A közösség élete (track 8).....	48
Őshazák IV-V. :A magyar őshaza és Magna Hungária (track 9).....	49
Őshazák VI. : Levédia (track 10).....	50
Őshazák VII. : Etelköz (track 11).....	51
A honfoglalás -A honfoglalás előzményei (track 12).....	52
A honfoglalást közvetlenül megelőző események (track 13).....	53
A honfoglalás folyamata (track 14).....	54
Milyenek lehettek a honfoglaló magyarok? (track 15).....	55

41. Lecke

Népek átutazóban

(track 1)

1. Karikázza be a helyes megoldást!

- 1) A Kárpát–medence a magyarok érkezése előtt
 - a) nem volt lakott terület.
 - b) számos népnek adott otthont.
 - c) időszakosan lakott terület volt.
- 2) Melyik nép foglalta el először a területet?
 - a) a hunok.
 - b) az avarok.
 - c) a rómaiak.
- 3) Ki volt a hunok egyik legismertebb vezére?
 - a) Attila
 - b) Augustus
 - c) Árpád
- 4) Mivel foglalkoztak az avarok a Kárpát–medencébe érkezésükkor?
 - a) kereskedelem
 - b) állattenyésztés
 - c) földművelés
- 5) Milyen anyagból készültek a (Nagy) szentmiklósi kincs edényei?
 - a) arany
 - b) réz
 - c) rubin

2. Egészítse ki a mondatokat!

- 1) A Kárpát–medence korai történetének megismerést a _____ tudománya segíti.
- 2) A vandál nép _____ időt töltött a Kárpát-medencében.
- 3) A langobardok jellegzetes ékszerei voltak az _____ csatok.
- 4) Az avarok feltalálták a _____.
- 5) Találmányuk segítségével az avarok _____ ülték meg a lovat, így hatékonyabban tudtak harcolni.

3. Döntse el, hogy az alábbi állítások **Igazak** vagy **Hamisak**! Javítsa ki a **Hamis** állításokat!

- 1) A magyarok ekkor letelepült, földművelő életet folytattak.
- 2) A langobardok nevüket kinézetükről kapták.
- 3) A langobardok végül a Kárpát-medencétől észak-nyugatra telepedtek meg.
- 4) A nagyszentmiklósi kincs több mint 20 darabból áll.
- 5) A nagyszentmiklósi kincs eredete egyértelműen meghatározható.

4. Állítsa időrendi sorrendbe a Kárpát-medencében élő népeket!

vandal, hun, római, magyar, langobard, avar

5. Nézzen utána! Használja az alábbi linkeket mindhárom feladathoz! Írja le a festmények címét, festőjét és keletkezési dátumát is!

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Longobárdok>

http://hu.wikipedia.org/wiki/Nagyszentmiklósi_kincs

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Tóga>

http://hu.wikipedia.org/wiki/Than_Mór

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Vandalok>

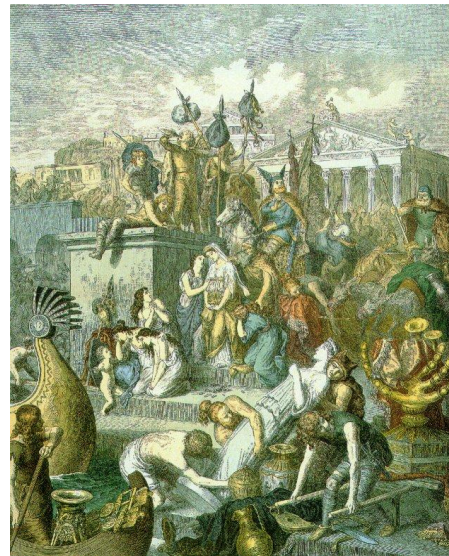
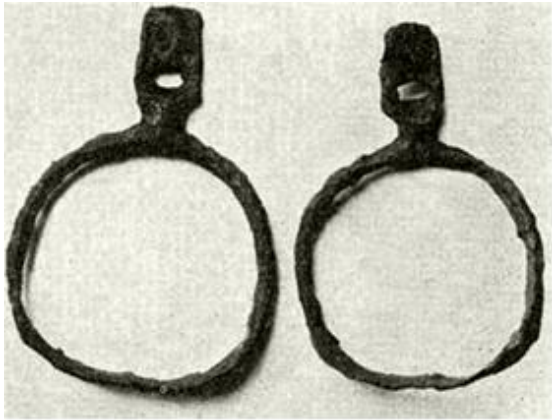
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Lombard_”S”_fibulae

<http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/3-285.html>

- 1) Melyik olasz tartomány őrzi a langobardok nevét napjainkban?
- 2) Melyik ország területén található ma Nagyszentmiklós?

KUTATÁSAIM EREDMÉNYE:

3) Melyik néphez köthetőek az alábbi képek?



42. Lecke

A vándorlás kezdete

Mit mesélnek a magyarok eredetéről a mondák?

(track 2)

1. Egészítse ki a mondatokat!

- 1) A magyarok ősapját _____ hívták.
- 2) A magyarok ősanyja a szépséges _____.
- 3) Fiaik neve _____ és _____.
- 4) Eredeti szálláshelyéről a nép _____ ment tovább.
- 5) A két fiú az _____ fejedelem lányait vette feleségül.

2. Döntse el, hogy az alábbi állítások **Igazak** vagy **Hamisak**! Javítsa ki a **Hamis** állításokat!

- 1) A monda a magyarok eredetéről szól.
- 2) Enéh nem akart Ménrót felesége lenni.
- 3) A fiúk elégedetlenek voltak Szittyaország előtti szálláshelyükkel.
- 4) Hunor és Magyar tudatosan új hazát kerestek.
- 5) Hunor és Magyar keresztények voltak.
- 6) A szarvast gyalogosan üldözték.
- 7) A szarvast Magyar ejtette el.
- 8) A nép csak később érkezett az új területre.
- 9) Az alán fejedelem beleegyezett a házasságba.
- 10) A történet történelmi tényeken alapul.

3. Tegye időrendi sorrendbe a történetet! Írja a számokat a mondatok után!

- A. A csodaszarvas eltűnt.
- B. Megszületik Hunor és Magyar
- C. A szarvast üldözőbe vették
- D. Ménrót feleségül veszi Enéht.
- E. Hunor és Magyar feleségeket találnak maguknak.
- F. A két fiú elégedetlen lakóhelyével.
- G. Felbukkant egy szarvas.
- H. Az új hely ahova a szarvas vezette őket kitűnő volt.

4. Nézzen utána! Használja az alábbi linkeket a feladatokhoz!

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Enéh>

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Csodaszarvas>

http://hu.wikipedia.org/wiki/Hunor_és_Magor

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Alánok>

http://hu.wikisource.org/wiki/Buda_halála/Hatodik_ének

- 1) Melyik állatra utal Enéh neve?
- 2) Mely középkori krónikákban található meg Hunor és Magyar mondája?
- 3) Hogyan jelenik meg a csodaszarvas a modern kultúrában?
- 4) Melyik mai ország területén volt az alánok szálláshelye?
- 5) Melyik híres költő művéből származik az alábbi két versszak? Mi a mű címe?

Száll a madár, ágrul ágra,
Száll az ének, szájrul szájra;
Fű kizöldül ó sirhanton,
Bajnok ébred hősi lanton.

Vadat üzni feljövének
Hős fiai szép Enéhnek:
Hunor s Magyar, két dalia,
Két egytestvér, Ménrót fia.

KUTATÁSAIM EREDMÉNYE:

A magyar nyelv

(track 3)

1. Írja le a dalban elhangzó nyelvrokon népek nevét!

- 1) V _ T J _ K
- 2) _ S Z T
- 3) _ S Z T J _ K (HANTI)
- 4) V _ G _ L (MANYSI)
- 5) C S _ R _ M _ S Z
- 6) Z _ R J _ N
- 7) M _ R D V _ N
- 8) S Z _ M _ J _ D

2. Egészítse ki a leírást a magyarok nyelvéről!

A magyar nyelv az _ R _ L _ nyelvek családjába tartozik. Ezen a nyelvcsaládon belül a magyar nyelv legközelebbi nyelvrokonai a F _ N N _ G _ R nyelvek.

3. Keresse meg a magyar nyelv rokonait az alábbi szókeresőben!

S V D L U G O V N G É H
 J N É F N W Q L Z D S U
 Z P J V W I A G D Y Z G
 W K O I Z Q V T I I T Z
 D K M B Ü E R D H L S A
 U Á A R R W L D R I W O
 X J Z W J E T S M O E Z
 W T S C É G T E M O M K
 F Z X S N J R Y W A F I
 B S A A X E L D U A B Q
 E O U J S J T G L A Z Y
 O J E C K Á J T O V L C

Osztyák

Vogul

Zürjén

Votják

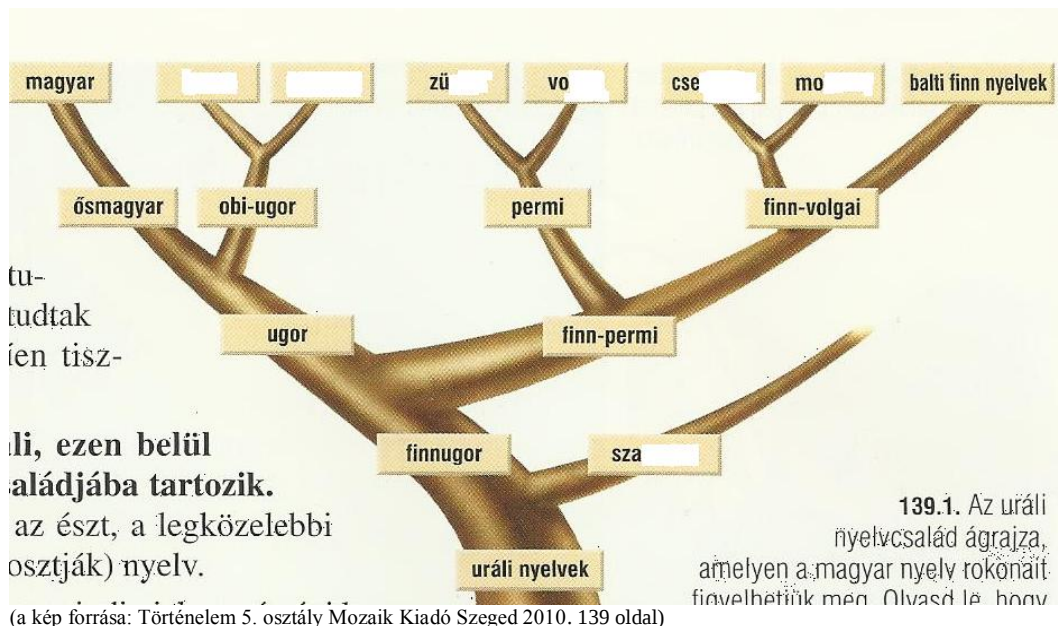
Cseremisiz

Mordvin

Szamojéd

Észt

4. Írja be a hiányzó nyelvrokonokat az uráli nyelvcsalád ágrájzába!



5. Nézzzen utána! Használja az alábbi linkeket a feladatokhoz!

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Udmurtok>
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Komik>
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Manysi>
[http://hu.wikipedia.org/wiki/Hanti nyelv](http://hu.wikipedia.org/wiki/Hanti_nyelv)
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Biatorbágy>
[http://hu.wikipedia.org/wiki/Baló György](http://hu.wikipedia.org/wiki/Baló_György)

- 1) Melyik nyelvrokonunk él a mai Udmurtföldön és Komiföldön? Melyik mai ország területén találhatóak ezek?
- 2) Hányas számot jelöl magyarul, amit manysi nyelven *Hurem-szát-husz*-nak mondanak?
- 3) A Hanti nyelven beszélők száma nagyobb, mint Biatorbágy lakossága. Igaz vagy Hamis?
- 4) Mi a foglalkozása Baló Györgynek?

KUTATÁSAIM EREDMÉNYE:

42/C
Őshazák I-II.

Rokon népekkel közös őshazák

Uráli és finnugor őshazák

(track 4)

1. Karikázza be a helyes megoldást!

- 1) Hol helyezkedtek el az uráli és finnugor őshazák?
 - a) az Urál hegység középső részén
 - b) az Urál hegység északi részén
 - c) Ópusztaszeren
- 2) Mivel foglalkoztak az ősmagyarok a finnugor őshazában?
 - a) földművelés
 - b) állattenyésztés
 - c) halászat és vadászat
- 3) Milyen anyagból készültek az ősmagyarok eszközei a finnugor őshazában?
 - a) kőből
 - b) fából
 - c) bronzból
- 4) Milyen épületben laktak a magyarok a finnugor őshazában?
 - a) jurtában
 - b) veremházban
 - c) villában
- 5) Mely szavaink származnak a finnugor korszakból?
 - a) nyereg, ostor
 - b) ház, lakik
 - c) búza, sajt

2. Javítsa ki a leírásban található hibákat! (6 hiba)

A magyarok rokon népekkel közös őshazája az Urrál keleti részen terült el. Elődeink halászáttal és növénytermesztéssel foglalkoztak. Eszközeiket bronzból készítették és veretházakban laktak. Ebből az időszakból származnak olyan szavaink, mint a villa és az ablak.

3. Fejtse meg a szövegben található szavak és kifejezések összekevert betűit!

- 1) ŐK ZKEÖSZ →
- 2) ZÁH SÉ TÓAJ →
- 3) RESZPUSZÓAT →
- 4) LÁUR GYEGHÉS ŐPZÖKSÉ SÉZER →
- 5) MERHÁVEZ →
- 6) TASAHAÁLZ SÉ TAVÁADZS →

4. Számozza be, hogy milyen sorrendben következnek a szövegben a négyes feladat szavai!

5. Nézzon utána! Használja az alábbi linkeket a feladatokhoz!

[http://hu.wikipedia.org/wiki/Urál_\(hegység\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/Urál_(hegység))

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Ópusztaszer>

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Veremház>

- 1) Melyik mai országok területén van az Urál hegység? Melyik két földrajzi egységet határolja?
- 2) Melyik megyében található ma Ópusztaszer? Milyen szerepet játszott a honfoglalás során?
- 3) Milyen épületet ábrázol az alábbi fotó?



KUTATÁSAIM EREDMÉNYE:

42/D

Őshazák III.

Rokon népekkel közös őshazák

Az ugor őshaza

(track 5)

1. Egészítse ki a mondatokat a megfelelő szavakkal!
 - 1) A finnugorok szétvándorlása után a magyarok az ugorokkal az _____ folyó vidékére költöztek.
 - 2) Az ugor őshazába az ősmagyarok _____ és _____ foglalkoztak.
 - 3) Őseink eszközei az ugor őshazában _____ készülnek.
 - 4) Állatok közül legfőképpen _____ tenyésztésében tűntek ki.
 - 5) A korszakból származó lótarással kapcsolatos szavaink a _____, a _____ és az _____.
2. Döntse el az állításokról, hogy **Igazak** vagy **Hamisak**! Javítsa ki a **Hamis** állításokat!
 - 1) Az ugor őshazába a magyarok már egyedül költöztek.
 - 2) A korszakból származó szavainkból következtethetünk a magyarok foglalkozására.
 - 3) Az időjárás az éghajlat megváltozása következtében csapadékosabbá vált.
 - 4) A magyarok lusták voltak és nem szerettek földet művelni.
 - 5) Az időjárás változása akadályozta a földművelés folytatását.
 - 6) A őshazától délebbre voltak a földművelésre alkalmas területek.
 - 7) A magyarok nem vándoroltak el, hanem földművelés helyett áttértek az állattenyésztésre.
 - 8) Az áttérés az állattenyésztésre a krisztus előtti első évezredben lezárult.
3. Tegye időrendi sorrendbe az állattenyésztésre áttérés folyamatát!
 - 1) Az ősmagyarok a régi szálláshelyükön maradtak és áttértek az állattenyésztésre.
 - 2) Az ugor népek válaszut elé kerültek.
 - 3) Az időjárás változása lehetetlenné tette a földművelést.
 - 4) A magyarok az állattenyésztés mellett földműveléssel is foglalkoztak.
 - 5) Az időjárás szárazabbá és melegebbé vált.
 - 6) Északabbra voltak földművelésre alkalmas területek, a régi helyükön viszont csak állattenyésztéssel lehetett élelmiszert termelni.
4. Nézzon utána! Használja az alábbi linkeket a feladatokhoz!
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Ob>
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Duna>
http://hu.wikipedia.org/wiki/Obi-ugor_nyelvek
 - 1) Melyik folyó hosszabb az Ob vagy a Duna?
 - 2) Milyen nyelven beszélnek ma az ugorok és hol laknak?

KUTATÁSAIM EREDMÉNYE:

43. Lecke

„Úgy gondolták állatok legeltetésére igen alkalmas”

A

A magyar népnév

(track 6)

1. Döntse el az állításokról, hogy **Igazak** vagy **Hamisak**! Javítsa ki a **Hamis** állításokat!

- 1) A magyarok és az ugorok szétválása az első évezred első felében történt.
- 2) A mogyer szó egy részből áll.
- 3) A mogy szónak több jelentése is lehet.
- 4) Az er szó finnugor eredetű.
- 5) A mogyer valószínű jelentése férfi ember.

2. Egészítse ki a leírást a mogyer szóról!

A mogyer szó _____ tagból áll. Első tagja a _____ jelentése _____ ,
de a _____ jelentés is elfogadott. Második tagja az _____ török vagy
_____ eredetű jelentése _____.

A mogyer szó legvalószínűbb jelentése _____.

3. Nézzon utána! Használja az alábbi linket a feladatokhoz!

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarok>

1) Történelme folyamán a körülötte élő népek sokféle névvel illették a magyarokat.

Kösse össze melyik elnevezés melyik néptől származott!

Ószláv források

madzsar

Bizánci

hsziungjalizsen

VII. Konstantin császár

hongrois

Latin

türk

Finn

ogurok

Kínai

uniguri

Orosz

ungar

Arab

vengr

Német

hungarus

Francia

unkarilainen

Nomád gazdálkodás és életmód

(track 7)

1. Hallgassa meg és egészítse ki a szövegrészletet!

- 1) Tanuljunk meg _____ módon gazdálkodni
- 2) Fogni kell egy ollót meg kell hozzá egy kés
- 3) Így működne a _____ állattenyésztés?
- 4) Vésd eszedbe jól, mint dagasztást a pék
- 5) Ha az állatok a legelőt má' _____
- 6) Továbbhajtják _____, a gyereket és a nőket
- 7) _____ újra, ha a füvek visszazőnek
- 8) Ő nekik állataik vannak nem is akár milyenek
- 9) _____ meg _____ kicsit se pihegek
- 10) Mondom egyből _____ ez a palló széle

2. Karikázza be a helyes megoldást!

- 1) Mi a neve az éghajlatváltozás következtében kialakult gazdálkodási módnak?
 - a) félnomád gazdálkodás
 - b) nomád gazdálkodás
 - c) legeltető gazdálkodás
- 2) A kialakult gazdálkodási mód/nomád gazdálkodás lényege a
 - a) belterjes állattenyésztés
 - b) rideg állattartás
 - c) vándorló állattenyésztés
- 3) A vándorló állattenyésztés során, ha a legelő kimerült
 - a) az állatokat levágták
 - b) az állatokat istállóba hajtották
 - c) az állatokat továbbhajtották

- 4) Ha egy legelő kimerült
- a) azt a magyarok már sohasem használták újra
 - b) A magyarok helyben maradtak
 - c) visszatértek, ha legelő ismét alkalmas volt a legeltetésre

- 5) Nomád módon a magyarok
- a) szárnyasokat és lovat
 - b) juhot, szarvasmarhát és lovat
 - c) tyúkot, sertést és lovat tartottak

- 6) A jurta
- a) a nomád magyarok egy kedvenc étele
 - b) a vándorló magyarok lakóhelye
 - c) a vándorló magyarok vezérének megszólítása

3. Olvassa el az állítás párokat! Ha mindkettő igaz jelölje **A**-val, ha csak az egyik igaz jelölje **B**-vel, ha mindkettő hamis jelölje **C**-vel!

- 1) A tenyésztett lovakkal a magyarok kereskedtek.
- 2) A magyarok élelmiszert, fegyvert, szerszámokat és más állatokat kértek áruikért cserébe.

- 1) A jurta nemezből készült sátor volt.
- 2) A jurta könnyen szállítható lakóhely volt.

- 1) A magyarok nem rendelkeztek szűrőfegyverrel.
- 2) A magyaroknak volt olyan fegyverük, amivel nagy távolságra tudtak lőni.

- 1) Enéh nem kapcsolható a magyarokhoz.
- 2) A nomád állattartáshoz szükség volt ollóra.

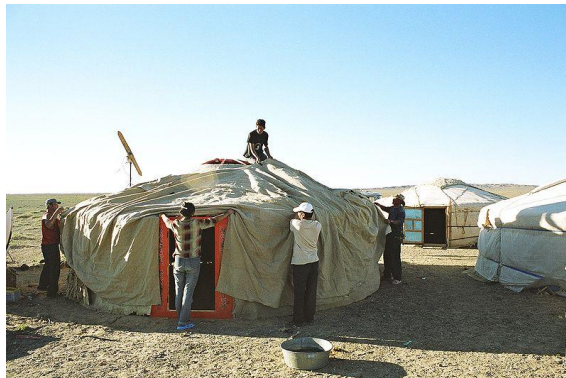
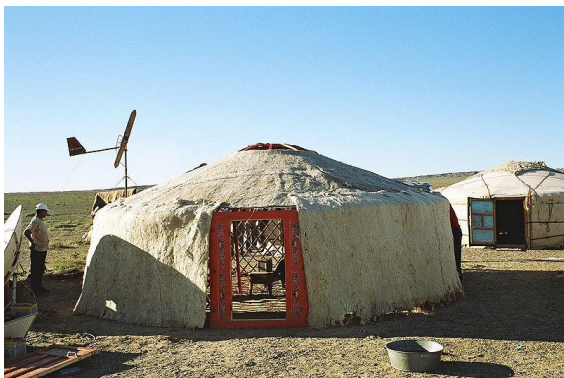
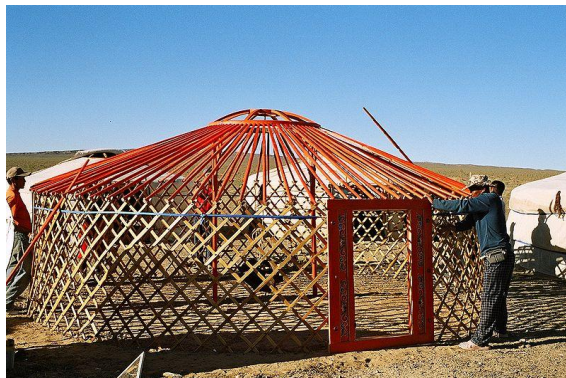
4. Nézzen utána! Használja az alábbi linket a feladatokhoz!

<http://www.mongolok.eu/index.php/hu/a-jurta>

1) Alább egy leírást talál a jurta felállításáról, ahol mondatok össze vannak keverve.

Rakja sorba a mondatokat számozással!

- a) A favázra ráterítik a nemezborítókat
 - b) Végül az ajtót is a helyére teszik.
 - c) A falrészeket összekötözik a tetőtartó rudakkal és a tetőgyűrűkkel együtt.
 - d) A jurta rácsos oldalfalát összeillesztik s bekerítik a berendezéseket.
 - e) A legelső dolog a berendezések elhelyezése, ágy, szekrények, és a kályha, hiszen ezt később a kicsi ajtón már nem lehet betenni.
- 2) Az előző 4/1) feladat néhány mondatát ábrázolják a képek. Írja a megfelelő mondat betűjelét a kép mellé!



A közösség élete

(track 8)

1. Hallgassa meg a szöveget! Kösse össze a két oszlopot

- | | |
|---|-----------------------------|
| 1) A társadalom legkisebb egységei | a, a törzsek |
| 2) A családot a közös vér | b, a közös ős |
| 3) A családot a rangidős férfi | c, a nagycsaládok |
| 4) A nagycsaládok | d, a törzsfő vezette |
| 5) A nemzetségek közötti összekötő kapocs | e, nemzetségekbe tömörültek |
| 6) A nemzetségek egyesüléséből jöttek létre | f, szerveződtek |
| 7) A törzsek nem vérségi alapon | g, köti össze |
| 8) A törzseket | h, irányítja |

2. Egészítse ki a meghatározásokat egy szóval! A kiegészítés után rakja sorba a fogalmakat elhangzási sorrendben!

- 1) Több nemzetséget összekötő kapocs: _____
- 2) A társadalom nem vérségi alapon szerveződő egysége: _____
- 3) A nagycsaládot irányító személy: _____
- 4) Külső támadásokkor létrejövő közösségi egység: _____
- 5) A közösség legkisebb egysége: _____
- 6) A törzseket vezető személy neve: _____
- 7) A közösség legkisebb egységét köti össze: _____
- 8) Nagycsaládok egyesülésekor létrejövő közösségi egység: _____

3. Döntse el az alábbi állításokról, hogy Igazak vagy Hamisak! Javítsa ki a Hamis állításokat!

- 1) A nagycsalád több embert foglalt magába, mint a nemzetség.
- 2) A nagycsalád vezetésében jelentős szerep három a rangidős nőkre.
- 3) A szövegben elhangzik két ruhadarab.
- 4) A külső támadás és a nagyobb közösségi egység létrejötte között összefüggés van.

4. Fejtse meg az összekevert betűkből a szöveghez kapcsolható fogalmakat!

- 1) DLÁASCGYNA →
- 2) ÉGISÉRV ÖTLEKÉK →
- 3) GÉNTÉZSEM →
- 4) ZSTÖR→
- 5) ŐFÖRTSZ →

5. Nézzen utána! Használja az alábbi linkeket a feladatokhoz!

[http://hu.wikipedia.org/wiki/Nemzetség_\(társadalmi_csoport\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/Nemzetség_(társadalmi_csoport))

http://hu.wikipedia.org/wiki/Magyar_törzsek

http://hu.wikipedia.org/wiki/VII._Konsztantinosz_bizánci_császár

- 1) Hány nemzetségből állhatott a magyarság a honfoglalás korában?
- 2) Milyen elméletek vannak a törzsnevek eredetéről? Milyen három nagy csoportba oszthatjuk őket?
- 3) Hogyan kapcsolódik az alábbi bizánci császár képe a magyar törzsekhez?



KUTATÁSAIM EREDMÉNYE:

43/D

Őshazák IV-V. A magyar nép őshazái

A magyar őshaza és Magna Hungaria

(track 9)

1. Karikázza be a helyes megoldást!
 - 1) Hol terült el a magyar őshaza?
 - a) az Urálon túl
 - b) Magna Hunáriában
 - c) a dél-Urál vidékén
 - 2) A magyar nép
 - a) nyugati irányba
 - b) keleti irányba
 - c) északi irányba vándorolt tovább
 - 3) Mely folyók vidékén terült el az új szálláshely?
 - a) Volga és a Don
 - b) Dnyeper és Dnyeszter
 - c) Volga és a Káma
 - 4) A területet később
 - a) Manga Hunáriának
 - b) Magna Hungáriának
 - c) Magnó Hunáriának nevezték
 - 5) A latin Magna Hungaria egyik jelentése
 - a) Régi Magyarország
 - b) Déli Magyarország
 - c) Jó Magyarország
2. Döntse el az alábbi állításokról, hogy Igazak vagy Hamisak! Javítsa ki a **Hamis** állításokat!
 - 1) A magyar őshazában a magyarok rokonfinnugor népekkel éltek együtt.
 - 2) Magna Hungária egy folyójáról később egy autót neveztek el.
 - 3) A magyarok szálláshelyét ebben az időszakban nehéz meghatározni.
 - 4) A magyarok történetének mintegy kilenc századáról nem rendelkezünk egyértelműen a néphez köthető emlékekkel.
 - 5) A fehér folt egy az időszakban alkalmazott kézműves technika.

3. Olvassa el és javítsa ki az alábbi szövegben található hibákat. (8 hiba)

A rokon népektől a való különválás után a magyarság az Urál-hegység északi oldalán élt. Ezt a területet nevezzük a finnugor őshazának. Innen a rokon népekkel együtt keleti irányba indulva érteke el újabb szálláshelyüket, a Volga és a Lába folyók vidékét. Ezt a területet a középkorban Magva Hungáriának nevezték. Ezt a szállásterületet könnyű meghatározni, mert a sok más nomád nép folytatott a magyarokhoz hasonló életmódot. A kevés nyom miatt a magyarság Kr.8 századtól a Kr.u. 8. századig terjedő időszakot szürke foltnak nevezik.

4. Nézzzen utána! Használja az alábbi linkeket a feladatokhoz!

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Aeneis#Aeneis>
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Hunok>
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Vandalok>
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Longobárdok>
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Avarok>

- 1) A történelem során sok nép elhagyta eredeti lakóhelyét és más helyen telepedett meg. A linkek segítségével kösse össze a népet azokkal a területekkel ahol megfordult mielőtt megtelepedett végső helyén! Mely népek vándoroltak K-NY-i és mely népek É-D irányba?

római-	Üzbegisztán, Tádzsikisztán→Kárpát-medence
hun-	Norvégia/Svédország/ Dánia→Észak-Afrika
vandal-	Törökország (Trója)→Itália
langobard	Baktria→Kárpát-medence
avar	Dánia→Itália

KUTATÁSAIM EREDMÉNYE:

44. Lecke

Őshazák VI.

A magyar nép őshazái

A

Levédia

(track 10)

1. Levédia Totó

Hallgassa meg a szöveget! Írja be a megfelelő szavakat a meghatározások mellé!

- 1) Levédia előtt szálláshely neve: _____
- 2) Az irány amerre a magyarok indultak előző szálláshelyük elhagyásakor: _____
- 3) Bizánci császár, aki beszámol a magyarokról: _____
- 4) A folyó, amelyre a császár leírása alapján következtethetünk: _____
- 5) A magyarok szálláshelyének neve Magna Hungária után: _____
- 6) A török nyelvű nép neve, amely birodalmat hozott létre a magyarok szállásterületének vidékén: _____
- 7) A birodalom alattvalói, akikről olyan szavakat vettek át a magyarok, mint bor, sajt, búza: _____
- 8) Két háziállat, amelyek elnevezése ekkor kerülhetett nyelvünkbe: _____ és _____
- 9) Róla nevezték el a magyarok szálláshelyét: _____
- 10) A magyarok törzsek szövetségének neve: _____
- 11) A negyediknek felsorolt magyar törzs neve: _____
- 12) A „nyolcadik” törzs neve, a kazárok egy része: _____
- 13) Annak a népnek a neve, amely megtámadta a magyarokat és továbbvándorlásra kényszerítette: _____
- +1) Lakóépület ahol az ősmagyarok laktak: _____

2. Döntse el az alábbi állításokról, hogy Igazak vagy Hamisak! Javítsa ki a Hamis állításokat!

- 1) Magna Hungáriából való továbbvándorlás egyik oka a túlnépesedés lehetett.
- 2) A magyarok két birodalomnak is a látókörébe kerültek.
- 3) A bolgár–török népektől a földművelésre és az állattenyésztésre utaló szavakat vettek át a magyarok.
- 4) Nincs olyan törzsnév, amely három betűből áll.
- 5) A kabarok és a kazárok között nem volt ellentét.

3. Fejtse meg az összekevert betűkből a magyar törzsek neveit! Tegye őket ABC sorrendbe!
- 1) KNÉY →
 - 2) GYEREM →
 - 3) JŐNE →
 - 4) TAMARGYTYÜRK →
 - 5) RÉK →
 - 6) RAJNÁT →
 - 7) ESZIK →
4. Olvassa el az állítás párokat! Ha mindkettő igaz jelölje **A**-val, ha csak az egyik igaz jelölje **B**-vel, ha mindkettő hamis jelölje **C**-vel!
- 1) Levédia előtt a magyarok szálláshelye Magna Hungária volt.
Levédia Magna Hungáriához képest délnyugatra helyezkedik el.
 - 2) VII: Konstantin tudta, hogy hol laktak ekkor a magyarok.
VII. Konstantin szerint a magyarok ekkor a Volga folyó közelében éltek.
 - 3) A kazár nép finnugor nyelvű volt.
A bolgár-törököktől átvett egyik szó a rozs.
 - 4) Levédia nevét Levedi vezérről kapta.
A magyar törzsszövetség Kr. u. 100 körül jött létre.
 - 5) A magyar törzsszövetség neve Kétmagyar volt.
A kazárok egy része csatlakozott a magyarokhoz.
5. Tegye időrendi az alábbi állításokat!
- a) Állattenyésztésre és földművelésre vonatkozó szavakat vesznek át.
 - b) A magyarokat megtámadják a besenyők.
 - c) A magyarok szálláshelyüket a Don folyó környékére teszik.
 - d) A magyarok dél-kelet felől megérkeznek Levédiába.
 - e) Törzsszövetséget hoznak létre.
 - f) A kabarok csatlakozásával elhagyják Levédiát és a kazár birodalmat.

6. Kösse össze az állításokat!

- | | |
|-------------------------------------|--|
| 1) A magyarok Magna Hungáriából | Hétmagyarnak hívták. |
| 2) VII. Konstantin | alattvalóiként csatlakoztak a magyarokhoz. |
| 3) A magyarok a | Don folyó vidékén telepedtek meg. |
| 4) Ezen a vidéken volt a | Levedi vezérről kapta. |
| 5) Levédiában megismerkedtek a | délnyugati irányba vándoroltak. |
| 6) Levédia nevét | kazárok birodalma. |
| 7) Nyék, Megyer, Jenő, Kér | a magyarok tovább vándoroltak. |
| 8) A magyar törzsszövetséget | földműveléssel. |
| 9) A kabarok a birodalom | Kürtgyarmat, Tarján, Keszi |
| 10) A besenyő támadás következtében | beszámol a magyarok szálláshelyéről. |

7. Nézzen utána! Használja az alábbi linkeket a feladatokhoz!

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Nyék>; <http://hu.wikipedia.org/wiki/Megyer>;
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Jenő>; <http://hu.wikipedia.org/wiki/Gyarmat>;
<http://hu.wikipedia.org/wiki/> (egyértelműsítő lap);
[http://hu.wikipedia.org/wiki/Tarján_\(egyértelműsítő_lap\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/Tarján_(egyértelműsítő_lap));
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Keszi>

- 1) Számos mai településnév megőrizte a törzsek neveit. A szavak összekötésével megkapja a települések neveit. Melyik megyében találhatók ma ezek a települések?

- | | |
|-------------|---------|
| 1) Her | tarján |
| 2) Pócs | kér |
| 3) Tisza | keszi |
| 4) Balassa | nyék |
| 5) Német | megyer |
| 6) Gyöngyös | jenő |
| 7) Gyula | gyarmat |

- 2) A törzsek nevei a szomszédos országok településneveiben is előfordulnak. Keresse meg, melyik mai ország területén találhatóak az alábbi települések!

- | | |
|------------------|---|
| 1) Bánkeszi | → |
| 2) Egyházaskér | → |
| 3) Zsitvagyarmat | → |
| 4) Borosjenő | → |
| 5) Tótmegyer | → |
| 6) Nyékinca | → |
| 7) Sopronnyék | → |

KUTATÁSAIM EREDMÉNYE:

Óshazák VII.

A magyar nép óshazái

44/B

Etelköz

(track 11)

1. Karikázza be a helyes megoldást!

- 1) Mi volt Levédia elhagyásának oka?
 - a) A kazárok támadása
 - b) A kabarok támadása
 - c) A besenyők támadása
- 2) Mi a honfoglalás utáni utolsó szálláshely neve?
 - a) Magna Hungária
 - b) Dnyeper
 - c) Etelköz
- 3) Melyik két folyó köze Etelköz?
 - a) Káma és Dnyeszter
 - b) Dnyeper és a Dnyeszter
 - c) Volga és a Don
- 4) Hogyan hívták azt a szövetséget, amit a magyar törzsek Etelközben kötöttek?
 - a) Hétmagyar
 - b) Vérszerződés
 - c) Vérszövetség
- 5) Kit választottak a törzsszövetség élére Etelközben?
 - a) Álmot
 - b) Attilát
 - c) Árpádot

2. Csoportosítsa az alábbi fogalmakat! Amely Levédiára jellemző jelölje **L** ami Etelközre jelölje **E** betűvel! Ha valamelyik állítás **Mindkét** szálláshelyre igaz jelölje **M** betűvel!

1. A magyarok szálláshelye a kazár nép birodalmának vidékén volt.
2. A törzsek vérszerződést kötöttek.
3. A magyarok jurtákban laktak és állattartó nomádok voltak.
4. Jelentős kereskedelmet folytattak a környező népekkel.
5. Vezér (vajda) állt a törzsek élén.
6. A kabarok csatlakoztak a magyarokhoz.
7. Zsákmányszerző hadjáratokat folytattak a környező népek ellen.
8. Fejedelem állt a törzsek élén.
9. A magyarok a Don folyó vidékén éltek.
10. Földműveléssel és állattenyésztéssel kapcsolatos szavakat vettek át a környező népektől.
11. A Dnyeper és a Dnyeszter folyó vidékén éltek.
12. Törzsszövetséget kötöttek, melynek neve Hétmagyar volt.

3. Állítsa időrendi sorrendbe a magyarok hadviselésével kapcsolatos leírást a szöveg alapján!
- a) Bekerítették az ellenséget.
 - b) Gyors lovaikon hirtelen megfordultak.
 - c) Hátba támadták és legyőzték az ellenséget.
 - d) A magyarok menekülést, megfutamodást színleltek, ezzel maguk után csalták az ellenséget.
4. Döntse el az alábbi állításokról, hogy **Igazak** vagy **Hamisak**! Javítsa ki a **Hamis** állításokat!
- 1) Népünk utolsó szálláshelye két nagy folyó vidékén volt.
 - 2) A magyarság életmódja jelentősen változott ebben az időszakban.
 - 3) A fejedelem személye sérthetetlen volt.
 - 4) A magyar sereg nem rendelkezett jelentős hadipotenciállal.
 - 5) A magyar seregnek jól kialakult harcmódora volt.
 - 6) A magyarok harcoltak idegen uralkodók felkérésére.
 - 7) A magyar mindig ugyanak az uralkodónak álltak zsoldjába.
 - 8) A magyarok újabb területek megszerzéséért álltak más uralkodók zsoldjába
5. Nézzon utána! Használja az alábbi linket a feladatokhoz!
- 1) Az alábbi képen Álmos fejedelmet látja. Hogyan halt meg a fejedelem? Az alábbi linken található leírás a Kárpát-medence keleti részének elfoglalása című részéből gyűjtse össze a halálával kapcsolatos elméleteket!



- 2) Melyik Etelközi eseményt mutatja be az alábbi festmény? Ki a festője? Melyik városban lehet megtekinteni a képet?

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Vérszerződés>



- 3) A szöveg melyik sorához köthető az alábbi kép? Melyik mai országban látható?

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Lovasíjászat>



KUTATÁSAIM EREDMÉNYE:

45. Lecke

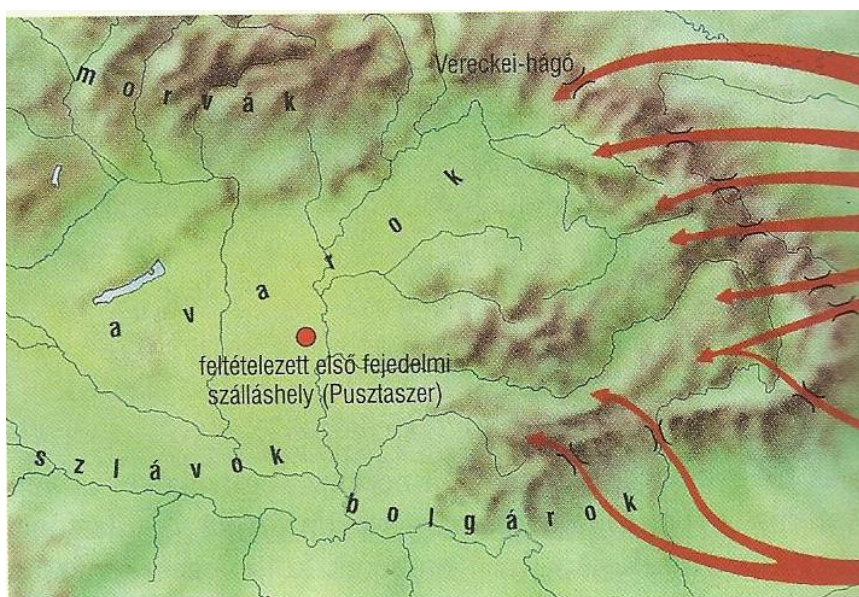
A honfoglalás

A

A honfoglalás előzményei

(track 12)

- Hallgassa meg a szöveget! Írja be a megfelelő szavakat a meghatározások mellé!
 - A honfoglalás dátuma: _____
 - A magyarok a honfoglalást követő szálláshelyének földrajzi neve: _____ - _____
 - A szálláshely két nagy folyója: _____ és a _____
 - A Kárpát-medence északnyugati észak-nyugati részén élő szláv nép: _____
 - A Marostól folyótól délre élő népek: _____ és _____
 - A honfoglalók által használt egyik átkelő, melyen a magyarok egy része az új szállásterületre érkezett: _____ - _____
 - Lovas nomád ázsiai nép, mely a honfoglaláskor a medence középső részén éltek: _____
 - A honfoglalást közvetlenül megelőző szálláshely neve: _____
- Döntse el az alábbi állításokról, hogy **Igazak** vagy **Hamisak**! Javítsa ki a **Hamis** állításokat!
 - A honfoglalás egy sikertelen vállalkozás volt.
 - A magyarok nem a honfoglalás idejében jártak először a Kárpát-medencében.
 - A magyarok nem ismerték a Kárpát-medence földrajzi és politikai viszonyait.
 - Öt különböző nép élt ekkor a Kárpát-medencében.
 - Egy évtized múlva a magyarok már megszilárdították helyzetüket.
- Az alábbi térképen a honfoglaláskor a Kárpát-medencében élő népeket ábrázolja. Számozza meg, milyen sorrendben említi a szöveg a népeket! Melyik említett nép nincs ábrázolva térképen?



(a kép forrása: Történelem 5. osztály Mozaik Kiadó Szeged 2010. 148 oldal)

4. Fejtsse meg a Kárpát-medencében élő népek nevének összekevert betűit!

- 1) RAVA →
- 2) KANFR →
- 3) OGLÁRB →
- 4) ZÁVSL →
- 5) VAORM →

5. Nézzzen utána! Használja az alábbi linket a feladatokhoz!

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Szvatopluk>

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Baján>

http://hu.wikipedia.org/wiki/Arnulf_keleti_frank_király

http://hu.wikipedia.org/wiki/Nagy_Simeon

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Vereckei-hágó>

- 1) Párosítsa a személyneveket azzal 4. feladatban található a néppel, amelyeknek a vezetőik voltak!

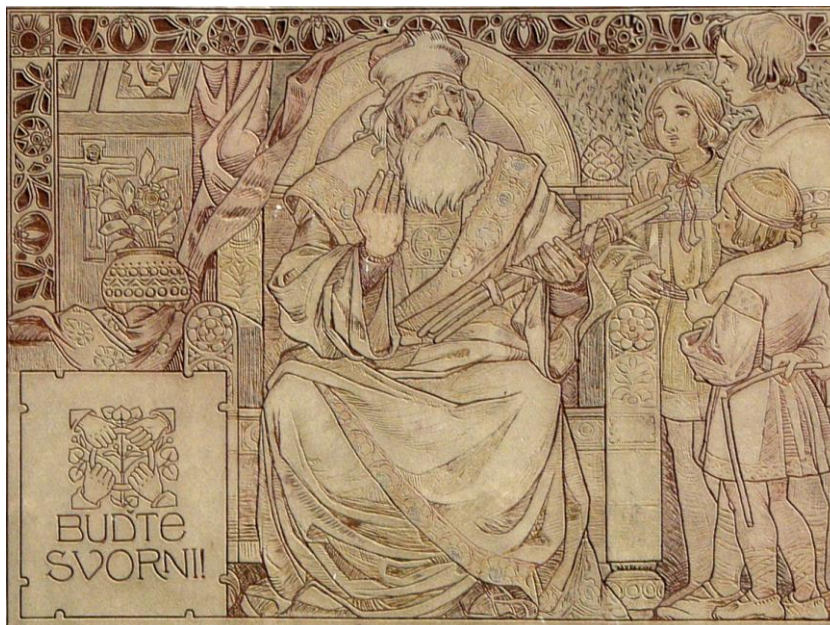
Szvatopluk →
Arnulf →
Baján →
I.Simeon →

- 2) Párosítsa az alábbi uralkodói címeket az 5/1) feladatban található személyekkel!

a) király, b) kagán, c) kán, d) fejedelem, f) cár, g) császár

- 3) Párosítsa az alábbi képeket az alábbi uralkodókkal!

Arnulf →
I Simeon →
Szvatopluk →



A

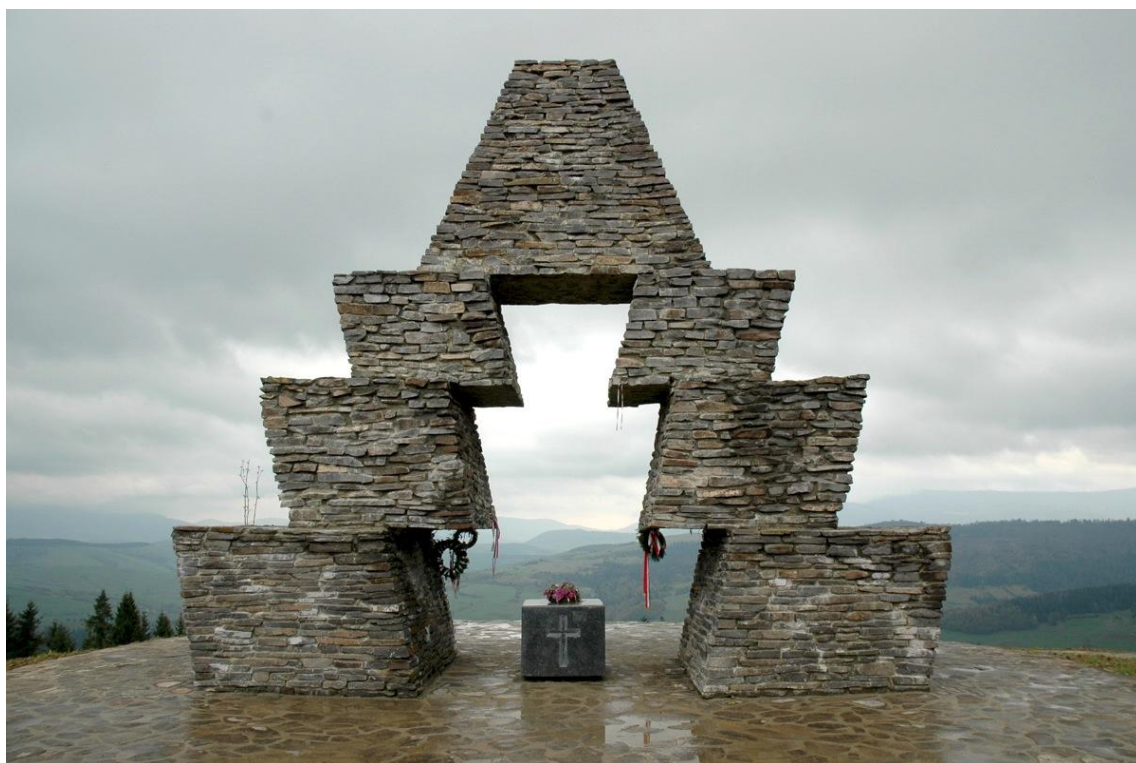


B



C

- 4) Melyik ország területén található az alábbi emlékmű? Milyen alkalomból állították és mikor?



KUTATÁSAIM EREDMÉNYE:

A honfoglalást közvetlenül megelőző események

(track 13)

1. Számozással tegye időrendi sorrendbe a honfoglalást közvetlenül megelőző eseményeket!
 - a) A magyarok sikeres hadjáratot vezetnek a bizánciakkal a bolgárok ellen.
 - b) A bolgárok az Al-Duna vidékén legyőzik a magyar seregeket.
 - c) Árpád vezért bizánci követek látogatják meg.
 - d) A magyarok nyugat felé indulnak és átkelnek a Kárpátokon.
 - e) A bolgárok és a besenyők szövetséget kötnek a magyarok ellen.
 - f) A besenyők megtámadják az Etelközben maradt magyarokat.
 - g) A követek szövetséget ajánlanak a bolgárok ellen.
2. Melyik népre igaz? Írja a megfelelő nép nevét az állítás után a vonalra!
 - 1) Követei felkeresték a magyarokat: _____
 - 2) Vezérük Árpád volt: _____
 - 3) Szövetséget kötöttek a bizánciakkal: _____
 - 4) Szövetséget kötöttek a magyarokkal: _____
 - 5) Sikeresen győzték le a bolgárokat: _____ és _____
 - 6) Szövetséget kötöttek a besenyőkkel: _____
 - 7) Szövetséget kötöttek a bolgárokkal: _____
 - 8) Az Al-Duna vidékén legyőzték a magyarokat: _____
 - 9) Etelközben megtámadták a magyarokat: _____
 - 10) Etelközben maradt részük átkelt a Kárpátokon: _____
3. Egészítse ki a leírást a honfoglalást közvetlenül megelőző eseményekről!

A honfoglalást közvetlenül megelőzően a _____ szövetséget kötöttek a _____ ellen a bizánciakkal. A sikeres csatát követően a _____ szövetkeztek a _____ a magyarok ellen. A bolgárok az _____ vidékén legyőzték a magyar seregeket. A _____ megtámadták az Etelközben maradt _____. A két támadás következményeként a magyarok elhagyták _____ átkeltek a _____ és megkezdődött a _____.
4. Döntse el az alábbi állításokról, hogy **Igazak** vagy **Hamisak**! Javítsa ki a **Hamis** állításokat!
 - 1) A bizánci magyar szövetség értelmében a magyarok nem vethették szolgáskorba a bolgárokat.
 - 2) Az első bolgár-magyar csata után a magyarok a bolgárok felett teljes és végleges győzelmet arattak.
 - 3) Az Al-Dunánál a magyarok győztes csatát vívtak.
 - 4) Etelközben elsősorban a harcosok maradtak.
 - 5) Nincs kapcsolat a magyarokat ért támadások és a honfoglalás megindulása között.

5. Nézzen utána! Használja az alábbi linket a feladatokhoz!

- 1) Az alábbiakban a honfoglalást ábrázoló híres alkotásokat lát. Írja a megfelelő címkéket a képek alá!

Feszty Árpád: A magyarok bejövetele

Képes Krónika: A magyarok bejövetele Pannóniába

Munkácsy Mihály: Honfoglalás

- 2) A három mű közül melyiket lehet megtekinteni az alábbi helyeken?

Országos Széchényi Könyvtár

Országház

Ópusztaszer

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Feszty-körkép>

http://hu.wikipedia.org/wiki/Képes_krónika

http://hu.wikipedia.org/wiki/Munkácsy_Mihály

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Honfoglalás>





KUTATÁSAIM EREDMÉNYE:

A honfoglalás folyamata

(track 14)

1. Írja be a meghatározások után a fogalmakat!

Dunántúl, Alföld, Kurszán, Itália, Árpád, Enns, 895

- 1) A honfoglalók magyarok vezetői: _____ és _____
- 2) A honfoglalás feltételezett időpontja: _____
- 3) Zsákmányszerző hadjárat célpontja 899-ben: _____
- 4) A zsákmányszerző hadjárat után birtokba vett terület: _____
- 5) A magyarság szállásterületének nyugati határfolyója: _____
- 6) A Kárpát-medence földművelésre és legeltetésre leginkább alkalmas területe: _____

2. Alább a honfoglalás folyamatának fontosabb évszámainak látja. Kösse össze az évszámokat az eseményekkel!

A honfoglalás megindulása	902
A Dunától keletre lévő területek elfoglalása	895-899
A dunántúli területek meghódítása	895
A nyugati irányban az Enns folyóig terjesztik ki hatalmukat	899

3. Döntse el az alábbi állításokról, hogy **Igazak** vagy **Hamisak**! Javítsa ki a **Hamis** állításokat!

- 1) A honfoglalás alkalmával a magyarok egy ismeretlen területre érkeztek.
- 2) A dunántúli területek elfoglalása egy külföldi hadjárhoz kapcsolódott.
- 3) A Kárpát-medencében élő népek jelentős ellenállás fejtettek ki a magyarokkal szemben.
- 4) A nyugati határfolyó neve később a népmesékben is megjelent.
- 5) A Kárpát-medence legalább három szempontból előnyös szálláshely volt.

4. Az alábbi szövegrész az új szálláshely előnyeit mutatja be. Töltse ki a hiányzó részeket!

A medence a _____ miatt könnyen _____

Lépj elő, még mi van ha má' lelépett a szarvas

_____, _____ mindkettőre alkalmas

Az _____ Mard föl! A folyók vize _____

5. Olvassa el és javítsa ki a honfoglalás leírásában található hibákat! (8 hiba)

A Kárpát-medence elfoglalása 891-ben kezdődött Álmos és Kurszán vezetésével. Először a Dunától nyugatra fekvő területeket foglalták el, majd 899-ben morvaországi zsákmányszerző hadjáratukat követően a Duna-Tisza közét is meghódították. A kilencszázas évek elejére nyugati határaikat az Óperencia folyóig terjesztették ki. A Kárpát-medence az előző szálláshellyel szemben számos előnnyel rendelkezett. A fegyverek miatt a medence könnyebben védhető volt. Az Alföld kitűnő volt legeltetésre, bő vizű folyói azonban a földművelésre nem tették alkalmassá. Ezt a helyet választották új hazájuknak a magyarok.

6. Nézzen utána! Használja az alábbi linket a feladatokhoz!

- 1) Történeti hagyományunk szerint a hét törzs hét vezér irányításával hajtotta végre a honfoglalást. Nézzen utána, hogy hívták a vezéreket Anonymus és Kézai Simon krónikái szerint! Gyűjtse össze a különbségeket!
http://hu.wikipedia.org/wiki/Hét_vezér
- 2) Az alábbi képeken a hét vezér különböző ábrázolásait látja. Kösse össze a képeket a címükkel! Hol található a Millenniumi Emlékmű és a Feszty körkép?
http://hu.wikipedia.org/wiki/Millenniumi_emlékmű

Magyar Vándor
Millenniumi Emlékmű
Feszty-körkép
Képes Krónika



A



B



C



D

- 3) Milyen összefüggés van a magyarok szálláshelyének nyugati határa - az Enns folyó- és az Óperencia illetve Óperenciás-tenger kifejezések között?
Gyűjtse össze az elméleteket!

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Óperencia>

- 4) Melyik ismert magyar vers egyik sorát költi át az alábbi sor? Ki a mű szerzője és mikor keletkezett?

„Tokaj vesszein nektárként csepeg a szőlő”

KUTATÁSAIM EREDMÉNYE:

Milyenek lehettek a honfoglaló magyarok?

(track 15)

1. Válaszolja meg az alábbi kérdéseket maximum három szóval!

- 1) Mivel közlekedtek az ősmagyarok? _____
- 2) Mi volt az ősmagyarok kedvelt itala? _____
- 3) Mit hordtak a fejükön őseink? _____
- 4) Mi lógott a férfiak csatos övén? _____
- 5) Mire használták a tegezt? _____
- 6) Mire volt alkalmas a tarsoly? _____
- 7) Mi temettek még általában az elhunyt mellé? _____
- 8) Mi került elő a női sírokból? _____
- 9) Mivel díszítették hajukat a honfoglalás kori nők? _____
- 10) Hogy nevezzük a magyarok bő köpenyét? _____

2. Döntse el az alábbi állításokról, hogy **Igazak** vagy **Hamisak**! Javítsa ki a **Hamis** állításokat!

- 1) A honfoglalók kinézetét a honfoglalás kori sírok alapján ismerhetjük meg.
- 2) A tűzgyújtásra alkalmas eszközöket a magyarok a jurtában tartották.
- 3) Az elhunyt mellé a fertőzés veszélye miatt soha nem temettek semmit.
- 4) A nők agyvelejét mágikus erejűnek tartották ezért azt mindig a nők mellé temették.
- 5) A honfoglalás kori nők nem törődtek külső megjelenésükkel.

3. Csoportosítsa a tárgyakat aszerint, hogy a honfoglalás kori férfiakkhoz vagy nőkhez, vagy mindkettőhöz köthetőek-e!

1. gyöngyök 2. veretes öv, 3. Csüngő fémdíszek 4. karperec 5. nyíltegez, 6 tarsoly, 7. hajkorong 8. kaftán, 9. lószerszám 10. süveg, 11. szablya, 12. ékszerek 13. íjtegez, 14. nyereg

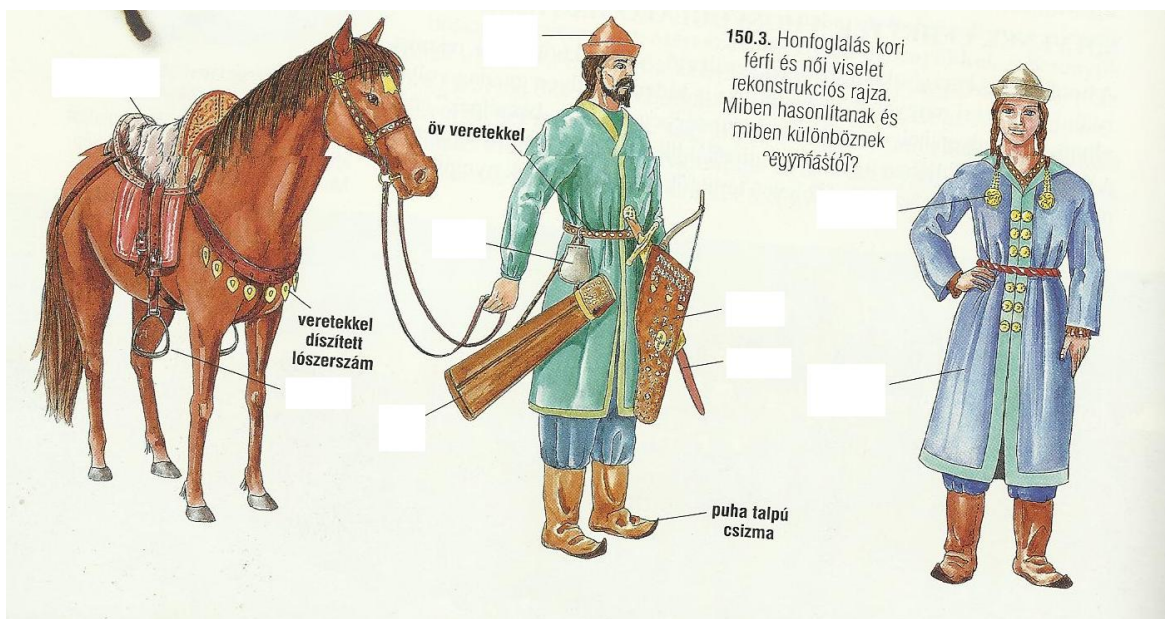
Férfi tárgyak	Női tárgyak	Mindkettőnél előfordul

4. Határozza meg mire használták az alábbi tárgyakat az ősmagyarok!

- 1) Kumisz: _____
- 2) Szablya: _____
- 3) Tegez: _____
- 4) Tarsoly: _____
- 5) Kaftán: _____

5. Írja be az alábbi tárgyak számait a képen látható négyzetekbe!

1. díszes nyereg, 2. kaftán, 3. szablya, 4. kengyel, 5. süveg, 6. hajkorong, 7. tegez, 8. tarsoly, 9. íjtegez



(a kép forrása: Történelem 5. osztály Mozaik Kiadó Szeged 2010. 150. oldal)

6. Nézzon utána!

- 1) Melyik vezérhez köthető Emese Álmának mondája? Miről szól a monda?
[http://hu.wikipedia.org/wiki/Emese_\(mitológia\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/Emese_(mitológia))
- 2) Az alábbiakban a kumisz elkészítési módjának leírását találhatja 1795-ből.
A link segítségével rakja sorrendbe a kumisz elkészítésének lépéseit!
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Kumisz>

„Miben áll a titok, hogy a tej a bor ízét megnyerje?”

- a) Az edényben az előbbeni savanyú tejből egy kis maradék található.
- b) Ha lehűl, nagy böredénybe töltik.
- c) A tejet kifejtik.
- d) Ez a tej a frisset kevés idő alatt savanyúvá teszi.
- e) Azonnal kifőzik.

- 3) Az alábbiakban a honfoglalók által használt tárgyakat lát. Állapítsa meg, az alábbi listából melyik kép mit ábrázol! Kösse össze a tárgyat annak lelőhelyével! Nézzen utána, melyik megyékből kerültek elő a tárgyak!

<http://arpad.org/category/osmagyar-femmuvesseg/osmagyar-femmuveszet-kepek/>

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Tarsolylemez>

<http://mek.oszk.hu/01900/01992/html/index133.html>

http://www.tarsolyok.hu/scsucs_elemei/beregszasz.htm

- a) Szablya markolata
- b) Süvegcsúcs
- c) Tarsolylemez
- d) Hajfonatkorong

- d) Aldebrő-Mocsáros
- e) Beregszász
- f) Galgóc
- g) Karos



A magyar történelem kezdetei

Szövegek

Jelmagyarázat:

Vastagon szedett szavak=Történelmi tények

Simán szedett szavak=Költemény (fikció)

Dőlt betűs szavak=A témához kapcsolódó szavak

Aláhúzott szavak=Ismétlés (előző szövegben már elhangzott)

41. Lecke
Népek átutazóban
(track 1)

Jöjjenek a
Száraz tények nem kell semmi kence
Kikkel volt a magyarok előtt a Kárpát-medence
Tele még rég mikor *őshazák* sztyeppén
Nomadizáltunk, mint az indián a prérin
Néha *szálláson télin*, aztán hagytuk az egészet
Ha nem érted, majd **segítek** én meg **a régészet**
Népének dicsőség bár tudom ez is gusztus
A területet elfoglalta először Augustus
S a *tógások* nem tágitottak, de én tovább futok
Attila vezetésével megjöttek a hunok
Beszélni erről unok? Na azért nem utálok
A Pannóniát ezután pusztító vandálok
Továbbálltak hamar megint kard ki kard
Vandál helyett rengeteg **langobard**
Hosszú szakáll a menő, mit hordtak a csajok?
Aranyozott ékszerek, S-alakú csatok
Má' nem látod, hogy ragyog **tovább mentünk**, szia
Hé **Langobárd** vár téged **Itália**
Ki kéne pipálni a leckét, de egy képpel zavarok
Lovas nomád ázsiai népként az avarok
Ütöttek itt tanyát harcba nem kíméltek embert
Nyeregbe kerültek és **feltalálták a kengyelt**
Ha öltek mondjuk lengyelt, ha jött a roham
Segítségével könnyedén és biztosan
Ülték meg a lovat, ha érted kacsints
Végezetül még egy a **szentmiklósi kincs**
Nem rézkilincs **két tucat aranyedény**
Avar vagy magyar, de biztos nem az enyém
Tanulólegény tekerd vissza, várom
Folytatjuk mindjá' magyar a láthatáron

42. Lecke
A vándorlás kezdete
A

Mit mesélnek a magyarok eredetéről a mondák?
(track 2)

Tollat le, lazítsd el a kezedet
Magyarokról mit regélnék az eredet
Mondák, mondd hát hű az rég vót'
Magyarok ősapja egyszer Ménrót
Látta, hogy a többiek, puhányan henyélnek
Megkérte kezét a szépséges Enéhnek
Adta is az rögtön arca nem volt fanyar
Megszülettek gyermekeik Hunor és Magyar
E kettő azon agyal: ez a hely kopár
Körülöttük mindenhol a bűzölgő *mocsár*
Ocsárolják a placcot ez nem valami szép
Inkább Szittyaország továbbáll a nép
Eképp' esett meg elkalandoztak egyszer
Mocsarakba', hogy talál utat nomádember
Pogány Isten nem ver **felbukkant egy szarvas**
A két erős dalia, a tenyeres talpas
Vitéz később se' bánta meg tettét
A szarvast mindketten üldözőbe vették
Kergették, mint egy lepkét patájuk dobban egy-két
Tágrányílt szemekkel fogták fel egyként
A csodaszarvas eltűnt két hősünk eltévedt
Király ez a hely **idehozták hát a népet**
Folyók fű fa virág bőven van itt állat
Elcsenik két lányát a felbőszült alánnak
Így boldogságot találnak, dagad ifjak melle
A monda szerint így vetődtünk erre
Merre vagy? Nem látlak akkora ez a *legelő*
Vándorlunk tovább, csak veszek egy kis levegőt

42/B
A magyar nyelv
(track 3)

Na tisztelet annak aki **votják** vagy **észt**
Jól csókolsz? Játszunk egy kicsit **nyelvészt**
Üdvözljük azokat kik bármilyen fokon
Vallják a **nyelvük** a **magyarral rokon**
Mert nem vagyunk egyedül tessék dudálni
A magyar nyelv a finnugor tágabban az uráli
Nyelvek közül való felfogtad ezt halló
Vagy hörögjem el még egyszer, mint valami Baló
György vagy Verebes finnugor mást ne keress
A nyelved családja, szóval, ha azt veszed a szádra
Hogy **osztják** vagy **vogul**, **cseremis** vagy **zürjén**
Mordvin vagy **szamojéd** én azt némán túrném
Ragyogó szemekkel, és bírnám, aki tanít
Hogy fel tudod sorolni **nyelvrokonaid**

42/C

Őshazák I-II.

Rokon népekkel közös őshazák

Uráli és finnugor őshazák

(track 4)

Töri óra megint, hű ez nagyon faja
A téma terítéken **a magyar őshaza**
Vagy hazák **hol laktak a magyarok és merre**
Mielőtt érkeztek volna Ópusztaszerre
Nem ártana egy **térkép** jó lenne, ha néznéd
Keresd meg az **Urál hegység középső részét**
Én nem még, de ha te má' lettél volna
Életed a **halászat és vadászatról** szólna
Eszközeid anyaga nem fa, hanem **kő**
Veremházad nem villa, de kilátszik a földbő'
Nyelvünk mutatja, viszon' hogy vagyunk valakik
A ház, az ajtó már ismert szavaink

42/D

Őshazák III.

Rokon népekkel közös őshazák

Az ugor őshaza

(track 5)

Hé hova mennek? **A magyarok** mér' öltöznek
Az **Ob folyó mellé** messze költöztek
Az **ugorokkal együtt** a hely nagyon menő
Állatot tenyészt és már **földművelő**
A **nép** továbblép az **eszközünk** má' **bronz**
A **szavak** azt **mutatják**, hogy a **lo-vak-hoz**
Is ért fék, ostor, tudjuk mi a **nyereg**
Az **idő** viszont szalad **egyre szárazabb és meleg**
Földet túrni **forróságban** nem lehet
De ha éhen halsz, az elveszi a kedvedet
Nem azé' mer' lusta bűdös a munka?
Ha **nem esik az eső**, akkor **vagy északabbra**
Megyünk vagy maradunk, hogyha akarsz pajtás
Földművelés? Felejtsd el itt csak az állattartást
Végezheted, szép ez neked, hidd is jól jársz
Megmondjam, hogy hol vagy ez itt **Krisztus előtt 800.**

43. Lecke

„Úgy gondolták állatok legeltetésére igen alkalmas”

A

A magyar népnév

(track 6)

Ott

Tartottunk, felhőtlen mindenki örül

A magyarok kiválnak az ugorok közül

(kr e.) 800 mit jelent e népnév

Megkülönböztetjük a mogyer szó két részét

Vagyis **tagját** előadják a **mogy jelent ember**

Ha azt mondod, hogy **beszél**, akkor se' ver kenterbe

Senki ez tudás egy csárdába két dudás

Megfér, na menjél biztos elkerült a bukás

Ha lennél kedves tesó **mi** frász **az, hogy er**

Török vagy finnugor szó, jelent férfi ember

Magyarázat rendel ne legyünk össze vissza

Férfi ember ezt jelent nevünk kristálytisza?

43/B

Nomád gazdálkodás és életmód (track 7)

Hogy élnek Enéhnek leszármazottjai
Tanuljunk meg **nomád módon gazdálkodni**
Fogni kell egy ollót meg kell hozzá egy kés
Így működne **a vándorló állattenyésztés?**
Vésd eszedbe jól, mint dagasztást a pék
Ha az állatok a legelőt má' lelegelték
Továbbhajtják őket, a gyereket és a nőket
Visszatérnek újra, ha a füvek visszazóznak
Ő nekik **állataik vannak**, nem is akár milyenek
Juh meg szarvasmarha kicsit se pihegek
Mondom egyből **ló** ez a palló széle
Élelmiszer télre **lóért** cserébe?
Ha lovat adsz gazdag vagy hatalmas érték
Szerszámokat, fegyvert és az élelmiszert **kérték**
Cserébe a magyarok, házba még nem nyaralok
Megfejtetted végre kik voltak a kabarok
Fanyalog, mer' rohansz, a szót vedd el szádtól
Másikat jegyezz meg **nemezből készült sátor**
Egy **jurta** az útra **becsomagolod könnyen**
Szemembe könnyem, szívem ólomba öntsem?
Ne nyavalyogj asszony, indulnom kell takkra
Legyen veled **íj, nyíl, tegez** és a **szablya**
Adsza ma? Csókot Csak a gyengék sírnak
Vidd magaddal uram a **visszacsapó íjad**

43/C
A közösség élete
(track 8)

Tollam alatt a papír fellobban, újra ég
Bemutassam milyen volt a magyar közösség
A vándorlás korában má' beszéltünk korábban
Hogy magyar meg ugor, na nem overállban
Vándoroltak együtt nehogy kiakadj má' rám
Hogy így tanítalak kicsit túl nagy a *kaftán*
Én verem a vállad, biztatlak, adom a lovat alád
A közösség legkisebb egysége a nagycsalád
Volt, nincs elfolyt, mint hó végén a bér
A családot összeköti a közös vér
De ki az, aki vezet, kinek a szobrát véd ki
A családot mindig a rangidős férfi
Irányítja, ki állítja magát féleszűnek?
A nagycsaládból nemzetség így tömörültek
Az összekötő kapocs egy távoli hős
Ez az, amit úgy nevezünk **közös ő**s
S ha le kellett győzz egy **támadó** szörnyet
Összeállt több nemzetség létrejöttek törzsek
Neki emeljem én meg a kalapom?
A törzsek már nem vérségi alapon
Szerveződtek szervezőnek válasszuk meg őt
Lesz maj' kit szidni a szegény **törzsfőt**

43/D
Őshazák IV-V.
A magyar nép őshazái
A magyar őshaza és Magna Hungaria
(track 9)

Na magyar

Ugorj, lekopik finn és ugor végleg
Egyedül kell boldogulni a magyar népnek
Néztek, tényleg **hol vagyunk** hol
Mondom mindjá' ha felszáll a por
Mit az előttünk járó a szemünkbe hint
Magyar őshazának a Dél Urált tekin-
tik Innen immár a *sztyeppén* egymagába
Megy tovább nyugatra a Volga és a Káma
Folyók, jó-jó inkább a helynek mond hogy mi a,
Neve eme helynek Magna Hungária
Ki akadt a lemez? **Régi Magyarország**
Ha pontosan akarod tudni, állíts fel egy jósdát
Szólj hát, hol járt oly **kevés a nyom**
A Volgát és Kámát ezért van okom
Említeni mennyi teli zavaros kép
A történelemből hiányzik ezer év szép
Mosógép se viszi ki ez a **fehér folt**
Ki tudja magyarság merre bandukolt
Én se, lépj le jártatom a számat
Nyomuljunk **Krisztus után 8. század**

44. Lecke
Őshazák VI.
A magyar nép őshazái

A
Levédia
(track 10)

Magna

Hungária viszlát, senki bele nem ugat
Sokan vagyunk, tovább megyünk irány a dél-nyugat
Vándor, te látol' itt valami birodalmat?
A bizánciak tőlünk még semmit nem akarnak
Hatalmak viszont vannak **a közelünkbe'** annyin
Meg is írja rólunk **hatodik Konstantin**
Hogy **hol lakunk ekko'** mindjá' mondom
Beszámol egy folyóról, mit úgy hívnak ma Don
Nem Matteo az ágyba ló nincs még maffia
Leírták **a magyarok egy Levédia**
Nevű helyen laktak. Mi ez a sok bazár
Ezen a vidéken volt a török nyelvű kazár
Nép birodalma nem termett bio alma
De **a bolgár-törökök megtanítottak** minket arra
Mi az a **bor, a sajt, búza, ökör** meg a **disznó**
Nem diszkó, veremház még mindig a viskó
Nincs **szó** minek eredete kicsit is érdekelne
Az időgép **Levédiába** repít ide kéne
Menni, tiszta, ennyi. kell még magyarázat
Miért nevezik Levédiát Levédiának?
Ez könnyű ez pite nem kell jós meg tenyér
Levédia nevét **Levedi** vezér-
ről kapta aszta' nem számítottam erre
Mi volt a magyarok évszados terve?
Rögtön, öltöm, nyelvem számba úgy éget
Létrehozták az első törzsszövetséget
700 körül nem tavaly **úgy hívták,** hogy **Hétmagyar**
Nyék, Megyer, Jenő milyen szépen szaval
Kürtygyarmat, Kér, Tarján és Keszi
A törzsek nevét kéretik nem elfelejteni
Ni, Ni, mi ez? **Nyolcadik is van**
Nem volt szó erről szétkaparom magam
Kaparom **kabaron** nem gondolkodtál eddig?
Ők a kazárok egy része elég lenne ennyit
Tudni róluk **mikor** toltuk **kazárokkal együtt**
A besenyők bosszúból **megtámadták** a petyhüdt
Lovasságunk, **odébbálltunk így Levédiából**
De a kabarok is akartak a kazároktól távol
Lenni ennyi minek az ötletbörze
Így csatlakozott hozzánk a kabarok törzse

Őshazák VII.
A magyar nép őshazái
44/B
Etelköz
(track 11)

Etelközöd hozzá? Má' kérdezni se szabad?
Ősmagyarok tor túrája vajon merre halad
Tovább, tovább, fel búcsúcsókra, köszí
Mesélj inkább arról, hogy volt az **Etelközi**
Kaland egy túrót kezdjük inkább azzal
A besenyő támadás után Levedi nem marasztal
Ágy, asztal, szék megin' hátunkon a málhás
A honfoglalás előtti utolsó szállás
Hely felelj: Etelköz érted ezt ember?
Két folyó köze a Dnyeper és a Dnyeszter
Reggel még mindig jurta a te szobád
Főfoglalkozásod pedig állattartó nomád
Nem lóg tokád, ha jön a tél se tátod a szádat
Téli szállás, földművelés zsákmányszerző hadjárat
Állat kicsit sűrű nézmá' megin' megyünk (Gyere velem)
A környező népekkel intenzív **kereskedelem**
Biztosított mindent távoli földek, nőzés
A krónikák őrizték **Etelközben vérszerződést**
Kötöttek a törzsek ki álljon az élre
Álmos lett a törzsszövetség fejedelme végre
Fejedelem, kell ez nekem, kap el a grabancát
Fejedelem fejd meg velem ezt a tüzes *kancát*
Még egy stanzát rendben fussunk még egy kört
Ha gond lesz, goromba lesz, **feláldozzuk őt**
Komoly gomolyfelhőt látok baj lesz kantárfék
Az etelközi magyarság halálos ellenség
Nek számított még szállítok, míg a papíron van hely
A magyarok, ha hadakoztak mindig is **a nagy cselt**
Alkalmazták halkan add át **megfutamodás**
Megfordulunk, bekerítjük hátbatámadás
Győzelem **lőj** velem **hátrafelé nyilat**
Ha fizetsz, harcolunk, kit érdekel a divat
Ki vagy az mindegy meg az is mi az ármány
Mi vagyunk a **zsoldosok**, csak sok legyen a zsákmány

45. Lecke

A honfoglalás

A

A honfoglalás előzményei

(track 12)

Ez a dal egy happy end lesz, olyan la-la-lás

895 a magyar honfoglalás

Hű bele Balázs a közepébe nem lesz érthető

Lehetőleg egymás után és úgy add elő

Hogy értsék, akik kérték **mi az előzménye**

Többszö' jártak a magyarok Kárpát-medencébe

895 előtt nem csak ment a duma

Feltérképezték hol van a Tisza és Duna

Meg a hegyek belemegyek a részletekbe' mindjá'

Ki lakik itt? Kipi- kopp széthúzzuk a dzsindzsást

Frankó **frankok északnyugaton** mogorva **morvák**

A Marostól délre írd le nagyszámú **bolgárt**

És szlávot hallgasd meg a számot már jó

Tudni fogod **belőle a Vereckei hágó**

Volt az egyik átkelő, nézd, egy **avar** visszalő

Pár év elmúltával má' a magyarságot tisztelő

Szomszédjaink lesznek a fene belé

De miért indultak **Etelközből nyugat felé?**

45/B

A honfoglalást közvetlenül megelőző események (track 13)

Árpád előtt megjelent egy **bizánci követ**
Ha ti vagytok a **zsoldosok**, akkor mi nektek **szövet-**
Séget ajánlunk, minden büdös **bolgár**
Pusztítsátok őket, vagy ha rabláncon szolgál
Nektek. Esztek? Mit mondtá' ki keres?
Bizánci szövetségben bolgárok ellen sikeres
Hadjáratot vezettek az én részem ne edd meg!
Az **ellenség**nél azonban még többen lehettek
Mér'? Vér! Szomjas vagyok. Ne legyen má' hosszú
A csata után a bolgárok a besenyőkkel bosszút
Forralnak, így **két sereg támad minket** dob pereg
Nagy az arcod Hétmagyar akkor mé' nem most vered
A melled a tervet kútba van az hullva
Bolgár –magyar Al-Dunánál 1:0
Mennyi hullá, nincs vége, **a besenyő támad**
Legyőzött magyarság emeld fel az állad
S menekülj Etelközből asszony, idős, gyerek
Remélem a story így mindenkinek kerek
A besenyő, bolgár támadás miatt a keltünk át
A Kárpátokon szedtük a sátorfát

45/C
A honfoglalás folyamata
(track 14)

Nem volt ilyen **fejvesztett** ne add elő íj durván
Tudta jól, hogy hova jön Árpád és **Kurszán**
895-be, ezt má' tudom tökre
Birtokba vettük akkor, hol maradunk örökre
Szökne megín' könnyem ez oly csodás szép és
A Dunától keletre elfoglaltunk első lépés-
Ben mindent hatalmunk itt szilárd király
899-be a magyarság mit csinál?
Nem árulok zsákba macskát kéne egy kis **zsákmány**
899-be Itáliában járván
Visszafelé jövet láttak a hely cool
Legyen miénk, mit úgy hívunk Dunántúl
Dúl-fúl, mind ki itt van csak gágog, mint a liba
902-re már az Óperencia
Határáig -Enns folyó-népmesébe ez való
Megszereztünk mindent nem mondom, hogy kis meló
Volt de **az előnye** az egyből érthető
A medence a hegyek miatt könnyen védhető
Lépj elő még mi van ha má' lelépett a szarvas
Legeltetés földművelés mindkettőre alkalmas
Az Alföld mard föl a **folyók vize bő**
Tokaj vessszein' nektárként csepeg a szőlő
Ott Termek embernek elakad a szava
Ki is kiált Árpád, legyen ez új haza

45/D

Milyenek lehettek a honfoglaló magyarok?

(track 15)

Te

Hogy nézel ki? Mindjá' sír! **Honfoglalás kori sír**
Megmutatja, hogy néztek ki, amit tollam most leír
Az ősmagyarok ők nem gyalog jártak, hanem lóháton
Csinos volt e és daliás bemutatni próbálom
Itt a **férfi kumisz** után tekintete üveges
Kemény **feje**, hogy ne fázzon **bőrből** készült **süveget**
Hordd el magad nekem kicsi kéne egy nagyobb méret
Csatos övem mi lóg, rajta megismertetlek téged
Szablya meg két **tegez bőrből** van nem **nemez**
Íjat, nyilat tartok benne mit még észrevehetsz
A tarsoly! Alszol? **Tűzszerszám és kés**
Tárolására alkalmas ennyi az egész
Ha ez kevés, sírba lemész, még mit látsz itt?
Az elhunyt lovának nyergét, s maradványait
Gyakran megtalálták íját, lószerszámát
Fogd be száját, itt alussza *Emese álmát*
Uncsi kérek párnát már a kérdést várják
Mit temettek a nő mellé mikor a földi pályát
Befejezte lefejezve dehogy agyvelő
A nők mellől ékszerek kerültek elő
Menő karperec gyöngyök fülbevaló
Hajuk korongokkal ékesítették, hahó
Mit vegyek fel, ha nincs rongyon mikor pogány ünnepet
Ünnepelnek, **ruháikon fémdíszek** csüngenek
Meg bő köpeny a kaftán túl sok lesz a lapszám
Még egy rimet meghallgatsz, kikapcsolhatod aztán
Fuss el véle itt a vége ősmagyaroknak fényképe
Felismernéd ábrázatát, hogyha Árpád visszatérne